

Stanisław
Nowycki

Станіслав
Новицький

Niebiańska
głina

Небесна
ГЛИНА

**Niebiańska
głina**

**Небесна
ГЛИНА**

**Stanisław
Nowycki**

**Станіслав
Новицький**

**Niebiańska
głina**

**Небесна
ГЛИНА**

Tłumaczenia na język polski
Tadeusz Karabowicz

Переклад на польську мову
Тадей Карабович

NARRACJE

Lublin | Люблін 2024

Небесні топоси існування і глина землі

Збірка «Небесна глина» відомого українського поета Станіслава Новицького – це пропозиція вибраного, перекладеного мною польською мовою. Книга складається з різних творів поета з його збірок. Але основою її є філософська думка про поетові координати серця: Україна – степова поетова ойкумена, місце народження, річки дитинства, поетичні емоції, кохання, присутність в сучасності та війна. Мене як перекладача поезії Станіслава Новицького цікавили його літературні ручаї, з яких творець пив воду пізнання і якими надихався. Втім мій перекладацький дискурс не втручається в суть творчості поета, я не модерую його творчої лабораторії. Я вибрав для перекладу польському читачеві яскраві поезії, які говорять про Станіслава Новицького як лірика і новатора в українській літературі ХХІ ст. Книга, отже, показує портрет творця, який народився між Бугом і Дунаєм, в південній частині України і як сам визнає, сакралізував український степ, бо це його рідна батьківщина. Ці поетові слова сприймаються нелегко, бо Україна є огорнена війною і українська література вкотре вступила на шлях боротьби за її незалежність. Це поетова жертва на вівтар батьківщини, яку зрештою видно в книзі «Небесна глина» у ряді віршів.

В основу книги лягли непрості, хоч і поетичні, емоції серця. Вірші поета занурюються в рефлексійні образи та особистісні історії. Власний літературний простір автор розширює на досвід українських поколінь часу війни. Звертається також до козацької минувщини, щоб засвідчити власними верлібрами степову вольницю українського народу. Більшість віршів писалася творцем в період вторгнення Російської Федерації на українську

Niebiański topos istnienia i glina ziemi

Zbiór „Niebiańska glina” znanego ukraińskiego poety Stanisława Nowyckiego, to propozycja wybranych wierszy przetłumaczonych przeze mnie na język polski. Tom składa się z różnych utworów poety wybranych z jego zbiorów poetyckich. Ale podstawą tomu jest filozoficzna myśl o poetyckich koordynatach serca, takich jak Ukraina – stepowa ekumena poetycka, miejsce urodzenia, rzeki dzieciństwa, poetyckie emocje, miłość, obecność we współczesności i wojna. Jako tłumacz poezji Stanisława Nowyckiego interesowałem się jego ruczajami literackimi, z których twórca pił wodę poznania i czerpał z nich inspirację. Mój dyskurs przekładowy nie ingeruje jednak w istotę twórczości poety i nie moderuje jego laboratorium twórczego. Do przekładu dla polskiego czytelnika wybrałem jaskrawe wiersze, które mówią o Stanisławie Nowyckim jako autorze tekstów lirycznych oraz innowatorskich w literaturze ukraińskiej XXI wieku. Książka ukazuje zatem portret twórcy, który urodził się między Bohem i Dunajem na południu Ukrainy i, jak sam przyznaje, sakralizował ukraiński step, bo to jego rodzinna ziemia. Te słowa poety nie są łatwe do przyjęcia, ponieważ Ukraina pogrążona jest w wojnie, a literatura ukraińska wkroczyła na drogę walki o niepodległość. Jest to ofiara poety złożona na ołtarzu ojczyzny, co ostatecznie widać w wielu utworach tomu „Niebiańska glina”.

Książka powstała w oparciu o trudne, choć poetyckie emocje serca. Wiersze poety zanurzone są w refleksyjnych obrazach i osobistych historiach. Autor poszerza własną przestrzeń literacką o doświadczenia ukraińskiego pokolenia czasów wojny. Odwołuje się także do przeszłości kozackiej, by własnym językiem opowiedzieć o stepowej wolności narodu ukraińskiego. Większość wierszy

землю, тому у книзі присутня також воєнна тематика. Автор прагне сакралізувати кожний дарований день і кожну даровану ніч мовою тих емоцій, які психологія творчості називає шепотом серця та еством душі.

Станіслав Новицький, висловлюючи особистісну думку, відкликає нас до літературних джерел і, як правило, пише про універсальні вартості поезії. В українській літературі цей дискурс є безумовним досягненням автора в невідомій ще йому епосі, яка гряде у XXI столітті. Хоча – не боюся того сказати, це ще постійно приватний гопос поета, направлений в сторону алегоричних топосів. Помітний зокрема в його поетичних книгах верлібрів «Фронтальне скло» (2022), «Передмовчання» (2022) та «Із молитовника осені» (2024). Якраз з тих трьох книг склалася перекладна польськомовна книга поета, з промовистим образно вираженим алегоричним заголовком «Небесна глина». Алегорія бо в «Небесній глині» означає уречевлення двопланового зображення поезії. Скажімо, автор пише про топос степу, а насправді має на думці українську землю з її пророчими ознакам міфу і реальності. Варто звернути увагу, що в творчості Станіслава Новицького алегоричні образи міфу переважно втіленні у філософські та абстрактні поняття. Їх можна розкрити аналітично, бо вони посідають багатозначні символи.

У збірці «Небесна глина» відчуються насичені метафори і асоціативні образи. Попри війну та її руїни, автор береже поетичну мить, яка є основою його натхнення. Оспівуючи існування, поет не забуває про те, що життя безпощадно минає. Те, що було важливим вчора, сьогодні виявляється історією. Творчий задум співця повниться філософськими думками та надією на нові сходи та заходи сонця, нові дні і ночі. Тому у збірці багато пантеїстичних мотивів, які відповідають на складні запитання нашої епохи, будучи водночас особистісними висловами поетового серця.

autor stworzył w czasie inwazji Federacji Rosyjskiej na ukraińskie terytorium, dlatego w tomie są obecne także wątki wojenne. Autor stara się sakralizować każdy dzień i każdą noc językiem tych emocji, które psychologia twórczości nazywa szeptem serca i naturą duszy.

Wyrażając swoje osobiste zdanie, Stanisław Nowycki odsyła nas do źródeł literackich i co jest zrozumiałe pisze o uniwersalnej wartości poezji. W literaturze ukraińskiej dyskurs ten jest bezwarunkowym osiągnięciem autora w nieznanym mu epoce, która nadchodzi w XXI wieku. Choć – nie boję się tego powiedzieć, jest to wciąż prywatna myśl poety skierowana ku toposowi alegorycznemu. Uwidacznia się to zwłaszcza w białych wierszach jego tomików poetyckich „Frontalne szkło” (2022), „Przedmilenie” (2022) i „Z modlitewnika jesieni” (2024). To właśnie z tych trzech tomów poetyckich powstały moje przekłady na język polski o wymownym i alegorycznym tytule wyrażonym poprzez metaforę „Niebiańska glina”. Alegoria w „Niebiańskiej glinie” oznacza ucieleśnienie dwuwymiarowego obrazu poezji. Dla przykładu, autor pisze o toposie stepu, ale tak naprawdę ma na myśli ziemię ukraińską z jej proroczymi oznakami mitu i rzeczywistości. Warto zwrócić uwagę na fakt, że w twórczości Stanisława Nowyckiego obrazy alegoryczne mitu ucieleśniają się głównie w koncepcjach filozoficznych i abstrakcyjnych. Można je odkryć analitycznie, ponieważ mają symbole wielowartościowości.

W tomie „Niebiańska glina” można odczuć nasycone metafory i skojarzeniowe obrazy. Mimo wojny i jej ruin, autor zachowuje równowagę poetycką, która jest podstawą jego natchnienia. Pisząc o istnieniu, poeta nie zapomina, że życie ciągle poddane jest przemijaniu. To, co było ważne wczoraj, dzisiaj jest już historią. Twórcza idea poety przepełniona jest myśleniem filozoficznym i nadzieją na nowe wschody i zachody słońca, nowe dni i noce. Dlatego też zbiór zawiera wiele motywów panteistycznych, odpowiadających na złożone pytania naszej epoki, będąc jednocześnie osobistym wyrazem serca poety.

Невипадкові вірші Станіслава Новицького домагаються додаткового осмислення. У їх зміст лягли емоції поета та його відданість поезії. Мова оповідей, їх емоційне підґрунття, жести, міміка, з'єднані в творчому дискурсі автора «Небесної глини» ниткою пам'яті, клубком Аріадни, як жестами серця крізь час і вогнища поезії, розкладені, наче ватри.

Тадей Карабович

Dodatkowej refleksji wymagają nieprzypadkowe wiersze Stanisława Nowyckiego. W ich treści zawarte są emocje poety i jego przywiązanie do poezji. Język narracji, podłoże emocjonalne, gesty, mimika łączy w dyskursie twórczym autora „Niebiańskiej gliny” nić pamięci, kłębek Ariadny, jak kołatanie serca poprzez czas i paleniska poezji, rozłożone niczym ogniska.

Tadeusz Karabowicz

Небесна ГИНА

**Niebiańska
głina**

* * *

«згадай мою чужину безмежну»

Тадей Карабович

і я побачу церкву
побачу велике поле
на якому не сховатись
від людської присутності
тільки біля церкви
яка укрита Покровою дня
можна сховатись
заради молитви небесної
заради молитви життя

побачу чужину
у безмежності життя
у безмежності людської
душі

* * *

„Wspomnij moją obczyznę bezkresną”

Tadeusz Karabowicz

i zobaczę cerkiew
zobaczę wielkie pole
w którym się nie schować
od obecności człowieka
tylko obok cerkwi
ukrytej pod Welonem dnia
możesz się schować
ze względu na niebiańską modlitwę
ze względu na modlitwę życia

zobaczę obczyznę
w nieskończoności życia
w nieskończoności ludzkiej
duszy

* * *

пустака
душі
не тільки
спустошення світу
а й відсутність
голосу
зозулі

* * *

pustka
duszy
to nie tylko
spustoszenie świata
lecz i nieobecność
głosu
kukułki

* * *

Еммі Андіївській

я бачив терикони Донбасу
серед степу
і серед поля
там де наша душа
ніколи не помре

я бачив Донбас
де ріки захлинались
від людської крові

там де серед поля
виростали терикони
там де наші дороги
по яких їхали козаки
з Дону додому

* * *

Emme Andijewskiej

widziałem hałdy Donbasu
wśród stepu
i w środku pola
tam gdzie nasza dusza
nigdy nie umiera

widziałem Donbas
gdzie rzeki krztusiły się
od ludzkiej krwi

tam gdzie w środku pola
wyrastały hałdy
tam gdzie nasze trakty
po których jeździli Kozacy
z Donu do domu

Передмовчання

мовчання втікає у море
як ріки
які повняться простотою
вічності
як вода
що мре від браку повітря
але я вірю
у мудрість риби яка дивиться
крізь мовчання
у небо
я вірю небу
яке ділиться своїм
мовчанням
заради осінніх дощів
які сьогодні мріють
пізнати серпневе сонце
а натомість
розмивають стежки у степу

Przedmilczenie

milczenie ucieka do morza
jak rzeki
które są pełne łagodnej
wieczności
jak woda
która umiera z braku powietrza
ale ja wierzę
w mądrość ryby która patrzy
przez milczenie
w niebo
ja wierzę niebu
które patrzy swoim
milczeniem
poprzez jesienne deszcze
którzy dziś marzą
by poznać sierpniowe słońce
lecz
przecież rozmywają ścieżki w stepie

* * *

шукаю у кожному
чужому обличчі
твою присутність
вгадую твій погляд
у чужих очах
і здається
можу знайти

але омана привабила
мене до твого ества
і твоєї любові

як чуже відчуття всесвіту
як відчуття
твого серця

* * *

szukam w każdej
obcej twarzy
twojej obecności
odgaduję twoje spojrzenie
w cudzych oczach
i wydaje się
że mogę je znaleźć

ale złudzenie przywiodło
mnie do twojego istnienia
i twojej miłości

jako obce poczucie wszechświata
jako uczucie
twojego serca

* * *

дивно але це правда
кожен має свій вимір
кожен відчуває його інакше
ніж ти
я відчуваю цей світ
як дно криниці
яка напувала мене у дитинстві
я відчуваю цей світ
як стежку босими ногами

кожен відчуває свій вимір
у просторі вічності

* * *

to dziwne ale to prawda
każdy ma swój wymiar
każdy odczuwa go inaczej
niż ty
czuję ten świat
jak dno studni
która dała mi wodę w dzieciństwie
czuję ten świat
jak ścieżkę bosymi stopami

każdy czuje swój wymiar
w przestrzeni wieczności

* * *

знову говориш сам із собою
дивлячись на білий подих
старих акацій
вони живуть тут давно
але я чую як вони розмовляють
між собою
вони дивні
у них немає поганих новин
для них земля це дім
який вони відчувають
так само
як і я відчуваю
білий подих старих акацій
які знову говорять
за моїм вікном

* * *

znowu rozmawiasz sam ze sobą
patrząc na biały oddech
starych akacji
które rosną tutaj dawno
ale słyszę jak one rozmawiają
między sobą
oni są dziwne
nie mają złych wiadomości
dla nich ziemia jest domem
który one czują
tak samo
jak i ja czuję
biały oddech starych akacji
które znowu rozmawiają
za moim oknem

* * *

ти йдеш по цих вулицях
ти дивишся в чужі очі
і відчуваєш
що вона вийде
зі свого дому і усміхнеться
тобі

ти відчуваєш присутність
минулого
ти відчуваєш її запах
крізь бузкове цвітіння

ти бачиш чужу тінь на стежці
по якій ходила вона

* * *

ty idziesz tymi ulicami
patrzysz w cudze oczy
i czujesz
że ona wyjdzie
ze swojego domu i uśmiechnie się
do ciebie

ty czujesz obecność
przeszłości
czujesz jej zapach
przez kwiaty bzu

widzisz obcy cień na ścieżce
po której ona chodziła

* * *

мовчання як білий сніг
що спадає з дерев
хтось перейшов дорогу
і порушив спокій
тоді сніг зникне з дерев
коли хтось підійде до
білих віт
і почне здувати сніг

біла тиша зникне
і вже не можна буде
побачити її
за моїм вікном

але я досі бачу ті білі
дерева зими
хоч вітер і здуває сніг
з цих дерев

* * *

milczenie jak biały śnieg
co spada z drzew
ktoś przeszedł drogę
i zakłócił spokój
śnieg zniknie z drzew
gdy ktoś podejdzie do
białych gałązek
i zacznie zdmuchiwać śnieg

biała cisza zniknie
i już nie będzie możliwe
by ją zobaczyć
za moim oknem

ale ja nadal widzę te białe
drzewa zimy
choć wiatr zwiewa śnieg
z tych drzew

* * *

тут де стародавній Галич
заховано дух мого народу
де на могилах стародавнього
Галича немає
навіть імен
зберігається пам'ять віків

про велич оцих земель
тут де стародавній Галич
я чую голос забутого часу
який ще існує...

* * *

tutaj ten starożytny Halicz
zachowany jest duch mojego narodu
gdzie na dawnych grobach
nie ma Halicza
nawet inskrypcji
choć trwa pamięć wieków

o wielkości tych ziem
w miejscu gdzie starożytny Halicz
słyszę dźwięki zapomnianego czasu
który ciągle istnieje...

* * *

повернення
от тільки повернення
до старої сільської хати
яка заховалась у саду
білого цвітіння

мені нічого не треба
тільки б побачити
біле світло цвітіння
яке надасть сили
для повернення
хоч подумки
можна повернутись
до рідної криниці
і побачити біле світло
цвітіння...

* * *

powroty
tylko powroty
do starego wiejskiego domu
który ukrył się w ogrodzie
białego kwiatu

niczego nie potrzebuję
tylko żeby zobaczyć
rozkwit białego światła
co doda siły
dla powrotu
przynajmniej w myślach
można wracać
do rodzinnej krynicy
i zobaczyć białe światło
rozkwitu...

* * *

я народився
між Бугом і Дунаєм
у степах де туман цілує
кожну квітку
там де сонце
зігріває грона винограду
на полі
там де я чув пісні
жінок які повертались
з поля

я народився
між Бугом і Дунаєм

* * *

urodziłem się
między Bohem a Dunajem
w stepach gdzie mgła całuje
każdy kwiat
tam gdzie słońce
ogrzewa kiście winogronu
na polu
tam gdzie słyszałem pieśni
kobiet wracających
z pola

urodziłem się
między Bohem a Dunajem

* * *

знову верба зеленіє перша
потім вже квіти й трави
потім вже сама весна
прокидається
показуючи нам світ у просторі
вічності
знову верба перша
а вже потім
вишні й черешні в саду

вони як діти
всміхаються небу
у сяєві свого цвітіння
недоторканністю свого
існування у нашій житті

* * *

znowu wierzba zielenieje pierwsza
potem już kwiaty i trawy
potem już sama wiosna
budzi się
pokazując nam świat w perspektywie
wieczności
znowu wierzba pierwsza
i już później
wiśnie i czereśnie w ogrodzie

one są jak dzieci
uśmiechają się do nieba
w blasku swojego rozkwitu
swoją czystością
istnienia w naszym życiu

* * *

ти думаєш тебе запам'ятають
поміж нашим життям і вічністю
тільки ріка
і ти пливеш у човні від одного
берега до іншого
з надією що тебе хтось
зустріне

але ж нікого немає
тільки уявна пустота
окреслила твоє життя
на землі
а ти дивишся як відпливає

чужий човен на інший берег

* * *

myślisz że zostaniesz zapamiętany
między naszym życiem a wiecznością
tylko rzeka
i płyniesz w czółnie od jednego
brzegu do drugiego
z nadzieją że ktoś cię
spotka

ale nie ma nikogo
tylko wymaginowana pustka
określiła twoje życie
na ziemi
i patrzysz jak odpływa

obce czółno na drugi brzeg

* * *

поклич мене
і я почую твій голос
навіть коли буду далеко
навіть коли почути тебе
буде неможливо
почую
тільки поклич мене
я пам'ятаю твій голос
і досі
навіть зараз
сидячи на березі цієї річки
я чую твій голос
і думаю
що коли ти захочеш
почути мене
то я прийду

* * *

zawołaj mnie
i ja usłyszę twój głos
nawet gdy będę daleko
nawet gdy słyszeć cię
będzie niemożliwe
usłyszę
tylko zawołaj mnie
ja pamiętam twój głos
nadal
i nawet teraz
siedząc na brzegu tej rzeki
słyszę twój głos
i myślę
że kiedy zechcesz
usłyszeć mnie
to ja przyjdę

* * *

полин у степу
цвіте і досі
від цвіту його
сльози на людських
очах
від цвіту його
печаль розливається
як туман
і я не знаю чому
ця печаль
може жити серед
степу
полин цвіте досі
у полі печалі

* * *

piołun w stepie
wciąż kwitnie
od jego kwitnięcia
łzy w ludzkich
oczach
od tego kwitnięcia
smutek się przelewa
jak mgła
i nie wiem dlaczego
ten smutek
może mieszkać wśród
stepu
piołun wciąż kwitnie
w polu smutku

* * *

вночі мені наснилась
колиска у нашій хаті
дідівській хаті
і я малий
і світ для мене
великий і неосяжний
так мені тільки здавалося
бо я ще не знав який
цей світ насправді

тепер я думаю
у світі все інакше
людина живе від пам'яті
про колиску
і до останньої зими

* * *

w nocy mi się przyśniła
kołyska w naszym domu
w dom dziadka
i jestem mały
i świat jest dla mnie
wielki i nieosiągalny
tak mi się tylko wydawało
bo jeszcze nie wiedziałem jaki
ten świat jest naprawdę

teraz myślę
na świecie wszystko inaczej
człowiek żyje pamięcią
o kołysce
i do ostatniej zimy

* * *

подивись на цей світ
між літом і зимою
побачиш тінь осені
і вона тобі усміхнеться
як нікому

осінь дивиться на тебе
вона хоче побачити тебе
як сьогодні тебе
побачив я

* * *

spójrz na ten świat
między latem a zimą
zobaczysz cień jesieni
a ona do ciebie uśmiechnie się
jak do nikogo

jesień patrzy na ciebie
chce cię zobaczyć
jak dzisiaj ja
cię zobaczyłem

* * *

на твоїй вулиці
цвіт весни
і уявляю
що поряд з тобою
я відчуваю запах
твого волосся

як і дерева
у цвіті
як і тиша
яка панує на твоїй
вулиці

* * *

na twojej ulicy
kwiat wiosny
i wyobrażam sobie
że ja równoległe z tobą
czuję zapach
twoich włosów

jak i drzewa
w kwitnieniu
jak i cisza
która panuje na twojej
ulicy

* * *

ото з тобою де біла хвиля
ото з тобою де чорний сад
у нічному онімінні
де чути тільки цвіркунів
які сховались у траві
і дивляться на зорі
ото тільки з тобою
дивлячись на яблука
у яких відбився місяць

з тобою
дивлячись у зіниці
цноти
дивлячись на тінь
цвіркуна
який відбивається
від нічного місяця

* * *

oto z tobą gdzie biała fala
oto z tobą gdzie czarny sad
w nocnym oniemieniu
gdzie słycać tylko świerszcze
które schowały się w trawie
i patrzą na gwiazdy
oto tylko z tobą
patrzac na jabłka
w których odbił się księżyc

z tobą
patrzac w źrenice
dziewicze
patrzac na cień
świerszcza
co odbija się
od nocnego księżyc

* * *

літо плаче пшеничним колоссям
на цім зморенім полі
де осінь сіє полинове насіння
щоби гіркота проросла
після снігів
тут давно немає дощу
він тільки сниться
порослому полю
як і руки жнивача
що збирають колоски

літо плаче
минувши декілька днів тому
і дощ не прийшов
хоч вже осінь
п'є воду з криниці

* * *

lato płacze kłosami pszenicy
na tym zmęczonym polu
gdzie jesień sieje ziarna piołunu
aby gorczyz wyrosła
po śniegach
tutaj dawno nie było deszczu
on tylko śni się
dla zarośniętego pola
jak i ręce żniwiarza
które zbierają kłosa

lato płacze
przemijając kilka dni temu
i deszcz nie przyszedł
choć już jesień
pije wodę z krynicy

* * *

Південь
до тебе сьогодні говорю
де між Дунаєм і Бугом
коріння моє проросло
південь
цнотливо хитрюща циганко
що викурила останню
мою цигарку
південь
автобус ананівський
що пропах степовими травами
і циганською хтивістю

південь
повний келих вина
південь
сонце налите тривким
похміллям

холодно нині там
холод припав до серця
та не забути ніяк землю
між Дунаєм і Бугом

гірко
полин наснився
гомін гоніння помсти

* * *

Południe
mówię do ciebie dzisiaj
gdzie między Dunajem a Bohem
wrosła moja tożsamość
południe
niewinnie przebiegła Cyganko
co wypaliła ostatni
mój papieros
południe
autobus ananiewski
który pachnie stepowymi trawami
i cygańską chciwością

południe
pełen kielich wina
południe
słońce ogarnięte trwałą
jego mocą

tam jest teraz zimno
chłód przypadł do serca
ale nie można zapomnieć o ziemi
między Dunajem a Bohem

gorzko
przyśnił się piołun
krzyk krzyku pomsty

але проміння чорне
вилито із смоли

гонять
діди отару
гонять по всім степу
хочу дійти до ранку
до південної самоти

ale promienie czarne
odlano z żywicy

pasą
przodkowie stado
pasą po całym stepie
chcę dotrzeć nad ranem
do południowej samotności

* * *

туманна ніч
яка твоя дорога
слова німіють
в просторі землі
мільярди літ
мільярд спокус
земного перелазу
і гріх
як хліб насущний
на землі

туманна ніч
і тінь моя блукає
сліпими вулицями
міста
де кожен день
чи суєта
чи велич
бетонних душ
і « мешканців» планети
німіє холод
предковичний пес
якого дідька слухати й коритись?
коли
навколо
сніг змітає вітер
і тінь моя

* * *

mglista nocy
jaka jest twoja droga
słowa stają się nieme
w przestrzeni ziemi
miliardy lat
miliardy pokus
ziemskiej furtki
i grzech
jak chleb powszedni
na ziemi

mglista noc
i cień mój błąka się
ślepych ulicami
miasta
gdzie każdy dzień
czy codzienność
czy wielkość
betonowych dusz
i „mieszkańców” planety
obezwładniający chłód
prehistoryczny pies
po co słuchać i być posłusznym?
gdy
wokół
śnieg zmiata wiatr
i mój cień

ще за
у цьому місті

німіють літа
хочеться тепла
тепло умерло
світло оніміло

у мовчазній відлюдності
життя
яке було
як манна
із небес

залишилось сирітство
дня
і перелазу...

znika
w tym mieście

milkną lata
jest pragnienie ciepła
ciepło umarło
światło oniemiało

w odludnym milczeniu
życie
które było
jest jak manna
z nieba

pozostało sieroctwo
dnia
i furtki...

* * *

закрий мені очі
долонею ніжно
жіночою
щоб очі мої
не дивились
в небесну блакить
закрий
зачини
як двері
чи хвіртку
чи простір
який увірвався із вітром
сьогодні вночі
очманіло
і сніг забілів
за вікном
за вітрами і снігом
не бачу
я руки твої

закрий мені очі
долонею ніжно
жіночою
щоб я відчував
не сніги
а твою теплоту

* * *

zamknij mi oczy
delikatnie dłonią
kobietą
by moje oczy
nie patrzyły
w sen błękitny nieba
zamknij
zatrzaśnij
jak drzwi
czy furtkę
czy przestrzeń
która wtargnęła z wiatrem
dzisiaj w nocy
oszołomiła
i śnieg zabielał
za oknem
za wiatrami i śniegiem
nie widzę
twojej dłoni

zamknij mi oczy
delikatnie dłonią
kobietą
żebym odczuł
nie śniegi
a twoje ciepło

* * *

жінко
ти руйновище моєї свідомості
сьогодні
завтра і навіки-віків
жінко
ти йдеш цією вулицею
де трава проросла
мертва
де акації більш не цвітуть
де немає подиху весни
тільки мертва трава
біля дороги
як свідок цієї епохи

в твоїх зелених зіницях
час
здається мені порожнім
як ця вулиця
на якій росте мертва трава

* * *

kobieto
ty zachwiałaś moją świadomość
dzisiaj
jutro i na wieki wieków
kobieto
ty idziesz tą ulicą
gdzie trawa wyrosła
martwa
gdzie akacje już nie zakwitną
gdzie nie ma powiewu wiosny
tylko martwa trawa
w pobliżu drogi
jak świadek tej epoki

w twoich zielonych źrenicach
czas
wydaje mi się pusty
jak ta ulica
na której rośnie martwa trawa

* * *

ліплені голови з попелу – споглядають
на мене...
мовби ненароком хочуть схопити і
потягти за собою
ліплені руки і ноги
з попелу
хочуть доторкнутися до мого обличчя,
виглядають
щоб схопити не тільки мою голову,
вранці місцями вони ходять поміж
будинків
і вишукують голови
але не свої...
вранці й вечері лягаючи спати
думають про голови які у них у голові
тінь одягнула мою сорочку і хоче бути
справжньою людиною...

* * *

rzeźbione głowy z popiołów – patrzą
na mnie...
jakby przypadkowo chciały chwycić i
pociągnąć za sobą
rzeźbione ręce i nogi
z popiołu
chcą dotknąć mojego oblicza,
patrzą
by chwycić nie tylko moją głowę,
rano miejscami one chodzą między
domami
i wyszukują głowy
ale nie swoje...
rano i wieczorem kładąc się spać
myślą o głowach które są na głowach
cień wciągnęła moją koszulę i chce być
prawdziwym człowiekiem...

Біжи за вітрами

вершнику
заспокой свого запального коня
візьми у руки нагайку
та у степ за вітрами біжи
біжи як ніхто і ніколи не біг
або залишись у вигнанні з собою
уже сьогодні заспівають перші музики
та усе забудеться закам'яніє твоє
обличчя
а може собі залишити твого коня
він мені здається
помітнішим серед інших
його очі мудріші ніж у тебе
ти ж знаєш – це твоє творіння
яке ти викохав своїми руками
кожної миті кінь закохувався
люди ніколи цього не помічали
бо не вбивали собою себе а кінь
що лютневого вечора забіг за село
лиш зустрівся зі своїм вироком...

Biegnij za wiatrami

jeźdźco
uspokój swojego ognistego konia
weź do rąk nahajkę
i pędź po stepie podążając za wiatrem
pędź jak nikt jeszcze i nigdy nie pędził
albo zostań na wygnaniu ze sobą
już dzisiaj zaśpiewają pierwsi muzycy
i wszystko zapomni się skamienieje twoja
twarz
albo może sobie zatrzymać twojego konia
on się wydaje
bardziej widoczny wśród innych
jego oczy są mądrzejsze niż twoje
przecież wiesz – to jest twoje dzieło
które wypieściłeś własnymi rękami
koń w każdej chwili zakochiwał się
ludzie nigdy tego nie zauważali
bo nie zabili siebie tylko konia
który w lutowy wieczór wybiegł za wioskę
by właśnie spotkać się ze swoim wyrokiem...

Пітьма що постукала у двері

Десь у полі лежить кам'яна баба
обличчям у землю
її сльози сьогодні падають на землю де
наша історія забула прокинутися
тихо вночі коли темрява поглинає
вологу шкіру землі
хтось запросив до нас пітьму що не
стукає у двері
біля її ложа долоні гріє трава
Десь поряд:
село у якому стара мати чекає свого
сина
з далекого поля
вона вишила для нього сорочку
з весняних квітів які ростуть
на могилі батька...

Ciemność co postukała do drzwi

Gdzieś w polu leży kamienna baba
twarzą do ziemi
jej łzy dziś padają na ziemię gdzie
nasza historia zapomniała się obudzić
cicho w nocy gdy ciemność wciąga
mokrą skórę ziemi
ktoś zaprosił do nas ciemność że nie
puka do drzwi
przy jej łożu swoje dłonie ogrzewa trawa
Gdzieś obok:
wieś w której stara matka czeka swojego
syna
z dalekiego pola
ona wyhaftowała dla niego koszulę
z wiosennych kwiatów które rosną
na grobie ojca...

Будуємо глиняні хати

Будуємо хати з глини
саджаємо вишні й черешні в садку
співаємо колискову своїм дітям
вдягаємо вишиванки...
розмовляємо українською
вважаємо що ми нація
А хтось поблизу перетворює наш
чорнозем у попіл
хтось мріє про червоні знамена
на наших будинках
повертаючись у минуле
Вони не згадують тридцять другий і
тридцять третій
вони називають нас бандерами
для них Україна не має ніякого
значення...
Їхні червоні знамена пофарбовані у
кров
наших з вами пращурів...

Budujemy domy z gliny

Budujemy domy z gliny
sadzimy wiśnie i czereśnie w ogrodzie
śpiewamy kołysankę naszym dzieciom
nosimy haftowane koszule...
mówimy po ukraińsku
uważamy że jesteśmy narodem
A ktoś w pobliżu przetwarza nasz
czarnoziem w popiół
ktoś marzy o czerwonych flagach
na naszych domach
cofając się w czasie
Oni nie wspominają o trzydziestym drugim i trzydziestym
trzecim
nazywają nas banderowcami
dla nich Ukraina nie ma żadnej
wartość...
Ich czerwone sztandary są pomalowane
krwią
naszych przodków...

* * *

Ви, напевне, з Карпат,
Ви, напевне, з Карпат –
А я з півдня.
Але південь мені
почужів
і тепер я не там...
Тільки пам'ять жива,
як живі косогори і пущі.
Як усе, що було,
Як усе, що було і минуло.
Синьоока гуцулко!
Синьоока гуцулко!
Подивіться
у очі мені...

* * *

Ty jesteś na pewno z Karpat,
Ty jesteś na pewno z Karpat –
A ja z południa.
Ale dla mnie popołudnie
stało się obce
i mnie tam teraz nie ma...
Żywa jest tylko pamięć
jak żywe są zbocza i puszcze.
Jak wszystko, co było,
Jak wszystko, co było i minęło.
Niebieskooka Hucułko!
Niebieskooka Hucułko!
Spójrz
mi w oczy...

Повернення

Мамо,
я повернуся з вечірньою чередою
я йтиму босоніж
через усе село
до нашої хати
моє тіло пропахло
гіркою кров'ю зеленого полину
та я йтиму
насолджуючись
цим запахом.
Бо він мені нагадуватиме
про мить мого повернення...

Powrót

Mamo,
ja wrócę z wieczornym stadem
będę szedł bosy
przez całą wieś
do naszego domu
moje ciało jest całe
w gorzkiej krwi zielonego piołunu
a ja będę szedł
ciesząc się
tym zapachem.
Bo on mi będzie przypominał
o chwili mojego powrotu...

Білі яблука в садку

Чомусь сьогодні сплив спогад
з дитинства
згадав білу дідівську хату
по якій я маленьким бігав босоніж
мріючи вилетіти через віконечко
як вранішній соловейко
Який знову гукає мене до себе в садок
щоби я погрався з ним у схованки
він хитрий
він вміє літати
Та я про це ще не здогадуюся
намагаюся чимдуж наздогнати його
і впіймати
Соловейко втішається
знову його не впіймали...
Знову він може розкрити крила
та полетіти куди він хоче
Мені сниться:
що я лечу разом з ним
над полями свого рідного села
яке мені вже давно не сниться
я не знаю:
чи я той соловейко з білими крильми
чи я той хто визбирує білі яблука
у садку свого діда?

Białe jabłka w ogrodzie

Czemuś dzisiaj pojawiło się wspomnienie
z dzieciństwa
przypomniałem biały dom dziadka
po którym jako dziecko biegałem boso
marząc o wyfrunięciu przez okno
jak poranny słowik
Który znowu nawołuje mnie do siebie w sad
żebym pobawił się z nim w chowanego
on jest mądry
on umie latać
Ale ja nie wiem o tym jeszcze
Próbuję czemuś go dogonić
i złapać
Słowik cieszy się
znowu nie został złapany...
Znów może rozwinąć skrzydła
i latać tam gdzie zechce
Dla mnie śni się:
że lecę razem z nim
nad polami mojej rodzinnej wioski
która od dawna mi się nie śni
nie wiem:
czy jestem tym słowikiem z białymi skrzydłami
czy to ja ten co zbiera białe jabłka
w ogrodzie mojego dziadka?

* * *

Білою хвилею квилить замріяна хмара,
лиш кам'яна стіна перетворюється на
справжню живу істоту...

та стіна хоче бути білим туманом у
полі.

Хоче бути птахою, що шукає своє ім'я
у лісовій галявині,
я не знаю, що їй сказати на ці
марення...

я не знаю пташиної мови, яку чую
досить давно...

так, можливо, пташка говорить
людським голосом!?

можливо, пташка розуміє, що я їй
скажу...?

Не розумію:

хто хоче бути птахою?

хто хоче бути туманом

хто хоче бути кам'яною стіною

можливо, тільки я...

* * *

Białą falą kwili rozmarzona chmura,
tylko kamienna ściana zamienia się w
prawdziwą istotę...
ta ściana chce być białą mgłą
w polu.
Chce być ptakiem, szukającym swojego imienia
na leśnej polanie,
Sam nie wiem, co jej powiedzieć
wobec takiego marzenia...
nie znam ptasiego języka, który słyszę
dość długo...
tak, być może ptak mówi
ludzkim głosem!?
być może ptak rozumie, co mówię
do niego...?
Nie rozumiem:
kto chce być ptakiem?
kto chce być mgłą
kto chce być kamienną ścianą
może to tylko ja...

* * *

торкнувшись до плеча твого
і розірвавши мить
коли і ніч то перегомін птиць
коли печальна музика очей
затихне наче солов'їна пісня
я доторкнувшись до плеча
торкнуся губ твоїх
і перегомін диких птиць
замовкне
наздогнавши спокій...

* * *

dotykając twojego ramienia
i przeszkodzić chwili
gdy noc jest chórem ptaków
gdy smutna muzyka oczu
ucichnie jak pieśń słowika
to ja dotykając ramienia
musnę twoje usta
i stado dzikiego ptactwa
zamilknie
lejąc za ciszą...

* * *

повертаєшся в село тільки у пам'яті
згадуєш про тих кого більше немає
про небо яке баби вишили на
білій сорочці
згадуєш про калину
яку вишили
згадуєш про великий клен
біля дороги
який також вишили
як і небо
як і калину
на моїй білій сорочці

* * *

wracasz do wsi tylko we wspomnieniach
wspominasz o tych kogo już nie ma
o niebie które kobiety wyszyły
na białej koszuli
wspominasz kalinę
którą wyszyły
wspominasz wyniosły klon
w pobliżu drogi
który również wyszyły
jak niebo
jak kalinę
na mojej białej koszuli

* * *

Дайте землі хліба
сьогодні я бачив хустину на
чужому паркані
сьогодні земля заховає когось
у собі
знову
як завше чіїсь сльози
перетворяться на дощ
на вранішній осінній
дощ

* * *

Dajcie ziemi ziarno
dzisiaj widziałem chustkę na
obcym płocie
dzisiaj ziemia przyjmie kogoś
do siebie
znowu
jak zawsze czyjeś łzy
zamienią się w deszcz
w jesienny o poranku
deszcz

Жнива

хто сьогодні повернувся з поля
хто перефарбував поле у чорний колір
я ж пам'ятаю
що
вчора
там
були золоті колоски пшениці
а сьогодні тільки земля
земля котра
увібрала
в себе всю порожнечу
людської душі і тіла

Żniwa

kto dzisiaj powrócił z pola
kto przemalował pole na czarny kolor
a ja pamiętam
że
wczoraj
tam
były złote kłosa pszenicy
a dzisiaj tylko ziemia
ziemia która
wzięła
do siebie całą pustkę
duszy i ciała człowieka

Повернення осені

коли восени
спаде листя
коли остання бджола
збиратиме нектар з квітів
коли впаде останнє
яблуко
закінчиться осінь
прощаючись з нами
білим туманом у березі
тоді ми пригадаємо
про білу паморозь
на чужих скронях
а потім побачимо її
на собі...

липень 2020

Powrót jesieni

gdy jesienią
spadną liście
gdy ostatnia pszczoła
będzie zbierać nektar z kwiatów
gdy spadnie ostatnie
jabłko
skończy się jesień
żegnając się z nami
białą mgłą w brzozie
wtedy przypomnimy
o białym szronie
na obcych skroniach
a potem zobaczymy go
u siebie...

lipiec 2020

* * *

все рідше зустрічаю коней
біля сільських доріг
стало менше туманів у яких можна
сховатись від світу
стало менше душ з якими можна
поговорити
можливо
кінь якого я бачив сьогодні
то спогад з дитинства?
можливо
пісня яка лунала з поля
то гірка печаль солов'я?

* * *

coraz rzadziej spotykam konie
w pobliżu wiejskich dróg
jest mniej mgły w której można
schować się przed światem
jest mniej dusz z którymi można
porozmawiać
może
koń którego widziałem dzisiaj
to wspomnienie dzieciństwa
może
pieśń co niosła się przez pole
to gorzki smutek słowika?

Крицеве сонце

збираю простір
а потім чорні черепки у степу
після опале листопадове листя
яке половинно стає золотим
од краплини дощу
начебто воно заховалося
у галактичній таїні щоб ніхто
не зміг навмисне запросити
крицеве сонце
чи дівчинка маленькими долоньками
доторкнулась до нього
листя біля кленового вітряка
стає золотою стежкою
біля якої стрибає тепле літо
втрачаючи свої останні сльози
які ніхто не помітить...

Stalowe słońce

zbieram przestrzeń
a potem czarne odłamki w stepie
potem opadłe jesienne liście
które stają się na wpół złote
od kropli deszczu
jakby była ukryta
w galaktycznej tajemnicy by nikt
nie mógł bez powodu przygarnąć
stalowe słońce
czy dziewczynka małymi dłońmi
dotknęła do słońca
liście w pobliżu klonowego wiatraka
stają się złotą ścieżką
obok którego skacze ciepłe lato
tracąc swoje ostatnie łyż
których nikt nie zauważy...

* * *

озвавшись вітром
або золотим промінням
нашого з тобою сонця
хочеться вірити
в прийдешніх снах
знову буде весна
то тільки осінь
може закохуватися
у зиму
у білу паморозь на моєму
віконці
до якого прилетить
горобчик
щоби
заглянути у мої сни
з тобою
знову тільки з тобою
бо білі вуста черешні
всміхатимуться нам
коли навіть на моєму
віконці
не буде
маленького горобчика...

* * *

oswojeni wiatrem
lub złotym promieniem
naszego wspólnego słońca
pragnę wierzyć
że w przyszłych snach
znowu będzie wiosna
a jest dopiero jesień
można zakochać się
w zimę
w biały szron na moim
oknie
do którego przyleci
wróbelek
by
zajrzeć w nasze
sny
znowu tylko z tobą
bo białe usta czereśni
będą się uśmiechać do nas
gdy na moim
oknie
nie będzie nawet
małego wróbelka...

* * *

втішаю себе це тільки за вікном
дощ
це тільки за вікном холодний
вітер зі степу
це тільки сніг
знову за вікном
знову вікно заважає мені
відчути цей дощ
цей вітер
і навіть сніг
але ж чому коли з'явиться сонце
це вікно зникає
і я його більше не бачу

* * *

pocieszam się to tylko deszcz
za oknem
to tylko za oknem zimny
wiatr ze stepu
to tylko śnieg
znowu za oknem
znowu przeszkadza mi okno
poczuć ten deszcz
ten wiatr
a nawet śnieg
ale dlaczego gdy pojawia się słońce
to okno znika
i ja więcej już go nie widzę

* * *

зірви мені вербового листка
ця осінь пахне згарищем і тлінню
лиш вечорова тиша пророста
лиш вечорова тиша пахне тлінню
зірви мені тієї липи цвіт
яку зірвали ми з тобою вчора
і я згадаю пісню у селі
яке любив але яке забулось
зірви калину взимку на Різдво
нехай вона прогріється у хаті
і я згадаю вечорову тишу
яка ще пахне тлінню восени

* * *

zerwij dla mnie wierzby liść
ta jesień pachnie spalenizną i rozkładem
kiełkuje tylko w ciszy wieczoru
tylko cisza wieczoru ma zapach rozkładu
zerwij dla mnie tej lipy kwiat
co zerwaliśmy razem wczoraj
i ja go wspomnę pieśnią we wsi
którą lubiłem ale zapomniałem
zerwij kalinę zimą na Boże Narodzenie
pozwól jej w domu ogrzać się
a ja przypomnę ciszę wieczoru
która jesienią ma zapach rozkładu

* * *

напишу листа і забуду
чи сьогодні відправив чи вчора
чи минулого року
забуду наше перше побачення
забуду наш перший березень
мені наснився березень
той березень з холодним дощем
за вікном
зі снігом на сільських дорогах
березень
коли і квітка не посміхається
коли тінь зими зникає
за сільськими тополями

* * *

napiszę list i zapomnę
czy dzisiaj wysłałem go czy wczoraj
czy w zeszłym roku
zapomnę nasze pierwsze spotkanie
zapomnę nasz pierwszy marzec
dla mnie przyśnił się marzec
ten marzec z zimnym deszczem
za oknem
ze śniegiem na wiejskich traktach
marzec
gdy i kwiat się nie uśmiecha
gdy znika cień zimy
za wiejskimi topolami

* * *

До тихих гір
вертаюсь і вертаю
усю любов від пам'яті
очей
прости мені незвідана
й забута
що згадую про тебе
і про нас
до тихих гір
вертаюсь і вертаю
гуцульська ніч
карпатська ніч була
як голос гір
твоїх Карпат і сонця

* * *

Do cichych gór
wracam i wracam
całą miłością pamięci
oczu
wybacz mi nieznana
i zapomniana
że wspominam o tobie
i o nas
do cichych gór
powracam i wracam
huculska noc
noc karpacka była
jak odgłos gór
twoich Karpat i słońca

* * *

Хочу напиться води з криниці
з криниці твоєї пам'яті
пам'ятаєш лютневий вечір
пам'ятаєш тепло руки
я забути про це не зможу
я згадаю про це колись
і
можливо
твоїми вустами я нап'юся води
з криниці

* * *

Chcę napić się wody ze studni
ze studni twojej pamięci
pamiętasz lutowy wieczór
pamiętasz ciepło dłoni
nie mogę o tym zapomnieć
przypomnę o tym kiedyś
i
może
ustami twoimi napiję się wody
ze studni

* * *

Думаєш горе як сіль на землі
переходячи поле
забуваєш про втрати
чи про голос самоти
чуєш наче дзвін у сільській церкві
село чує
а далі
тиша...

* * *

Myślisz że smutek jest jak sól ziemi
przechodząc przez pole
zapominasz o stratach
albo o głosie samotności
słysząc jak dzwon w wiejskiej cerkwi
wieś słyszy
a dalej
cisza...

* * *

Почулась пісня це лиш пам'ять
Пам'ять
про тих кого не віднайду
про тих котрі затихли
тихо
у чорноті земельного гнізда
навіки
мовчки
наче знов прийдуть
дивитися у очі посивілим
Печальний подих
пам'яті та пісні
яку співають в пам'яті
моїй

* * *

Usłyszana pieśń to tylko pamięć
Pamięć
o tych kogo nie odnajdę
o tych którzy zamilkli
w cichości
w czarnym ziemskim gnieździe
na wieki
bezgłośnie
żeby znowu przyjść
i patrzeć w posiwiałe oczy
Smutny oddech
pamięci i pieśni
którą śpiewają w pamięci
mojej

* * *

зустрітись з тобою
у місті якого
немає
де верби заплачуть
завчасним осіннім
дощем
і слухати пам'ять
яка продиктує
начало
осіннього неба
осіннього млива
життя
нам краще
мовчати
у тиші збентежених
вулиць
які пам'ятають
цвітіння твоєї
краси
а зараз
ти жінка
чужого тобі
чоловіка
і стан твій не той
що зостався
в минулому часі
який не повернеш

* * *

spotkać się z tobą
w mieście którego
nie ma
gdzie wierzby płaczą
wczesnym jesiennym
deszczem
i słuchać pamięć
który podyktuje
początek
jesiennego nieba
jesiennego siąpania
życie
nam lepiej
milczeć
w ciszy zdziwionych
ulic
które pamiętają
kwitnięcie twojej
urody
i teraz
jesteś kobietą
obcego tobie
mężczyzny
i stan twój nie ten
co został
w czasie przeszłym
którego nie wrócić

ні словом
ні ділом
ні поглядом нині
твоїм

зустрітись з тобою
і слухати
мучити
пам'ять
яка нам диктує
давно вже забуті
слова

ani słowem
ani działaniem
ani dzisiejszym spojrzeniem
twoim

spotkać cię
i słuchać
dręcząc
pamięć
co nam dyktuje
dawno już zapomniane
słowa

Я шукач

я шукач
та нічого не можу
знайти
кожен день самоти
розливається чистим
світанням
я шукач
та нічого не можу
знайти
в цьому світі
світанні
де безрух
волебного часу
як твердиня
людського життя
і у цім дриготінні очманілих
сердець
волелюбних
кожен цар
а не раб
вибудовує глиняний храм
холуї
в них ніякої віри немає
дух
задушений хтивістю віку
і хтивістю душ
не мине

Jestem poszukiwaczem

jestem poszukiwaczem
lecz nic nie mogę
znaleźć
każdy dzień samotności
przelewa się przez czysty
świt
jestem poszukiwaczem
lecz nic nie mogę
znaleźć
w tym świecie
o świecie
gdzie bezruch
wolności czasu
jak twierdza
ludzkiego życia
i w tym drzeniu oszołomionych
serc
kochających wolność
każdy jest panem
a nie nie niewolnikiem
buduje glinianą świątynię
włóczęgów
nie ma żadnej wiary
duch
zaduszony chciwością wieku
i pożądlivością dusz
nie ominie

як омана
осібного часу
де нагніт імперій
орди
і облуди

чорна кров дикунів
не сліпа
на землі де
колись
розливалось чисте
цвітіння

я шукач
знову час оминає мене
монотонністю дня
і спокуси

клятий вік
розливається чисте
цвітіння
в ріки чорної крові
тепер

розірвемо
ярмо
у якому від батька
й до сина
де ні волі
ні правди

jak złudzenie
czas osobnego
gdzie walec imperium
hordy
i obłuda

czarna krew dzikusów
nie ślepa
na ziemi gdzie
kiedyś
rozlewało na czyste
kwitnienie

jestem poszukiwaczem
znowu czas mnie mija
monotonnością dnia
i pokusy

przeklęty wiek
rozlewa czyste
kwitnienie
w rzeki czarnej krwi
teraz

rozerwiemy
jarzmo
które jest od ojca
do syna
gdzie ani wolności
ani prawdy

ні своїх
ні чужих
манівців

ani swoich
ani obcych
manowców

Шукач тиші

В саду мовчання / кожен листок на дереві / слухає тишу

Станіслав Новицький

Поетична збірка «Небесна глина» Станіслава Новицького натур-філософська за світоглядом і емоційно правдива за тональністю.

У ній органічно поєднано етичний та естетичний первні. Така поезія оприявнює максимальну правдивість – у розмові з читачами й у розмові поета з собою, бо вірші сприймаєш як одкровення голосу, який знає силу мовчання.

*мовчання втікає у море
як ріки
які повняються простотою
вічності
як вода
що мре від браку повітря
але я вірю
у мудрість риби яка дивиться
крізь мовчання
у небо*

Тиша одкровенень відлунує зі збірки «Небесна глина». У віршах Станіслава виразним є зв'язок із поезією Павла Тичини, у якій часто натрапляємо на приклади францисканства. Філософія Франциска Ассизького реалізує себе в настанові на усеохопну любов: світ одухотворений і живий у всіх можливих виявах – від комахки до рослини... Космос народжується з любові.

*літо плаче пшеничним колоссям
на цім зморенім полі*

*де осінь сіє полинове насіння
щоби гіркота проросла
після снігів
тут давно немає дощу
він тільки сниться
порослому полю
як і руки жнивача
що збирають колоски*

У поезіях С. Новицького, де літературознавчий розум схоплює поетику стихій, за Ґастоном Башляром, водночас відчуваєш зримо й незримо любов, що просочується в усіх еманациях живого світу. А світ, про який розповідає ліричний суб'єкт, одвічно живий.

І ще: в ньому є Бог.

Стихії в такому космосі онтологічні, природа жива, а людський голос прагне знайти живу душу або ж залишатися в самоті, щоб не примножувати симулякрів.

У тиші може бути надзвичайно затишно й самозарадно. А ліричний суб'єкт прагне жити у світі, де є пам'ять і любов, а не суєтність і емоційна порожнеча.

Суєта – це гамір, викривлені цінності, фальшиві устремління... А оскільки естетика й етика у цій збірці нерозривні, то й подібної суєти бути не може.

У «Небесній глині» також немає манірних поз, повчань і штучності. Немає плакатної трафаретності й загумінковості переживань, немає позерства й пихи. С. Новицький вірний слову, вірний власній емоційній ідентичності, вірний традиціям української літератури, які в ХХ столітті явили надзвичайно високі естетичні зразки.

Поезія, представлена в цій книжці, жива: вона щира й зболена в плані емоційної репрезентації. А також онтологічна, бо за космосом поетичного переживання відчуваєш «ходу

великого Часу», який промовляє до людини непорушністю стихій. Є в цій книжці, як на мене, ключовий образ туману (у віршах лексема трапляється 16 разів, не рахуючи назв), у який, проте, сьогодні важко потрапити, щоб сховатися від надміру фальшу й суєти.

*туманна ніч
яка твоя дорога
слова німіють
в просторі землі
мільярди літ
мільярд спокус
земного перелазу
і гріх
як хліб насущний
на землі*

*туманна ніч
і тінь моя блукає
сліпими вулицями
міста
де кожен день
чи суєта
чи велич
бетонних душ
і « мешканців » планети
німіє холод
предковичний пес*

От що прикметно: не лише зримість образів вирізняє цей поетичний наратив. Йому притаманна максимальна чесність. Таку книжку аж ніяк не назвеш беземоційною, проте емоційна щирість тут особлива. Маємо контемпляційний погляд мудрої

душі, яка шукає себе в мовчанні або ж у туманах, які промовляють до суб'єкта значно більше, ніж фальшиві слова.

*туман заглядає у моє вікно
білим подихом ночі залишає
літери і обличчя
маленькі як новонароджені діти
він перетворює келих вина
у келих туману*

Поетичний суб'єкт максимально чесний зі світом навколо себе: космос – це любов. І ці філософські максими, починаючи від Григорія Сковороди, Памфіла Юркевича й до Павла Тичини, Миколи Вінграновського, Павла Мовчана й Юрія Буряка надзвичайно відчутні в поезії Станіслава Новицького. Ідеться не про контактологічні зв'язки, хоча епіграфів у поезіях чимало (з творів І. Драча, Т. Карабовича, Лесі Степовички, В. Базилевського та ін.), а про типологічну канву, з якої виростає український поет.

Поетичний суб'єкт належить до тих, про кого можна сказати «старосвітський». Така душа тисячоліттями блукала світом і бачила різні енергетичні вияви. Світ природи в поезіях С. Новицького убезпечує незнищенність українського буття: такий мотив має стосунок до космологічних і натурфілософських уявлень, згідно з якими Всесвіт – це постійне перетікання енергій і переродження матерії. Уможливує таке переродження любов: як метафізична, яку неможливо вербалізувати, так і любов до рідного села, рідних людей, рідної землі.

*озвавшись вітром
або золотим промінням
нашого з тобою сонця
хочеться вірити
в прийдешніх снах*

знову буде весна
то тільки осінь
може закохуватися
у зиму
у білу паморозь на моєму
віконці
до якого прилетить
горобчик
щоби
заглянути у мої сни
з тобою

Важливо й прикметно, що концепт рідного простору в збірці має чітку географічну репрезентацію:

Південь
до тебе сьогодні говорю
де між Дунаєм і Бугом
коріння моє проросло
південь
цнотливо хитрюща циганко
що викурила останню
мою цигарку
південь
автобус ананівський
що пропах степовими травами
і циганською хтивістю

південь
повний келих вина
південь
сонце налите тривким
похміллям

Станіслав Новицький відданий своєму світу, а поезія має чіткі локуси, в ній згадано річки й географічні простори, які для суб'єкта концептуалізують Південь. Після Юрія Яновського й Миколи Вінграновського, Дмитра Кременя й Бориса Нечерди маємо евентуально автентичний, іманентно глибокий голос української поезії. І глибина такого поетичного слова – саме в здатності суб'єкта лірики відчувати мовчання.

Дискурс мовчання у збірці актуалізовано від перших і до останніх рядків. Мовчання, у яке вслухається поет або ж суб'єкт поезій, – результат природної потреби жити подалі від суєти, але бути в єдності з космосом. Можна було б пригадати індуїстські світоглядні настанови, буддистські практики, проте для поезій С. Новицького глибинним є той тонкий поетичний погляд, який притаманний найкращим велетам української поезії і який утверджує любов як найважливішу силу, здатну зцементувати світ. У здатності чути голоси комашок чи квітів криється здатність виявляти нечувану силу духу, що походить від єдності із власною землею.

*так, можливо, пташка говорить
людським голосом!?
можливо, пташка розуміє, що я їй
скажу...?
Не розумію:
хто хоче бути птахою?
хто хоче бути туманом
хто хоче бути кам'яною стіною
можливо, тільки я...*

Батьківська хата, рідне село набувають категорій у «Небесній глині» онтологічних: і в такому разі неадекватно й проти-природно (якщо не злочинно) говорити про представлений художній світ як рустикальний. Це не сільський світ, який

є меншовартісним: маємо заглиблення у праматерію слова й у вимір онтології часопростору. Суб'єкт поезії виявляє незнищенність саме тому, що має здатність виразно мовчати і вслухатися в тишу.

*впадаю в німоту
рятуючись від світу
та думаю дійти
до саду і до тьми
у тиші тій спочину
у предковичній млі
допоки сни лукавлять
сховавшись в самоті
допоки сад в цвітінні
допоки цвіт зове
чекаю оніміння
у сні і на землі*

*чекаю і піду
мені ще йти далеко
мені ще йти
і йти*

*допоки знов лелеки
дійдуть до самоти...*

У таких поетичних рядках відчуваєш енергію особливої сили, яка гармоніює світ навколо і яка допомагає читачам віднайти красу й баланс енергій. Сила поетичного погляду полягає в здатності балансувати читацький часопростір і спонукати бачити те, що поза словом – у царині міжрядковості або ж онтології мови.

У «Небесній глині» перед читачем відкривається самодостатній поетичний голос, який промовляє правдиво й шляхетно. Та старосвітськість, про яку писав вище, передбачає іманентну внутрішню інтелігентність і чесність. І саме в такій правдивості поетичного голосу криється здатність до відновлення світу, до його переформатування в єдності етики й естетики. Поезія С. Новицького містить високий ступінь зорової образності, предметної конкретики, але в цій конкретиці розчиняється слово. І з нього виринає світ такий, як він є. З любов'ю, що не потребує прив'язаності, з почуттями, яким не властивий фальш або солодкава штучність.

Станіслав Новицький – молодий і вже потужний голос у сучасному літпроцесі. У збірці відлунюють традиції францисканства й питомого українського мелосу, у якому вчувається гармонія світу... Гармонія, яку сьогодні порушено, але яку художнє слово може допомогти відновити.

*я народився
між Бугом і Дунаєм
у степах де туман цілує
кожну квітку
там де сонце
зігріває грона винограду
на полі
там де я чув пісні
жінок які повертались
з поля*

*я народився
між Бугом і Дунаєм*

Така поезія вільна від суєтності, вона – поза часом. Але в простоті зорового малюнка криється здатність поета фіксувати реальність і надавати їй емоційної правдивості. Поетичний суб'єкт здатний міфологізувати Південь, утривалюючи у великому Часі образ рідної землі.

*І знову на південь
знову пахне дорога вином
знову час
нагадує мені про плин світу
і так ніжно мені від
чорного поля осіннього
золота
чорного поля минулого
літа*

*знову південь
і знову дорога
що у серці своїм бережу*

У такій міфологізації відчуваєш те, що існує поза словом. Коли словесна оболонка розчиняється, відчувається дематеріалізація слова, подібно до поезій Маллярме, Тичини, Антонича або Маланюка.

У цьому поетичному космосі особлива сила, здатна змінювати світ і вести за собою, виставлячи етичний формат бачення навколишньої дійсності. Важливо гідно й чесно жити, працюючи на своїй землі й роблячи все, щоб твоя душа була вільна.

Поетичний суб'єкт збірки «Небесна глина» вільний і правдивий, виважений і мудрий, наділений любов'ю і здатний інспірувати світ любов'ю.

Нехай концепт поетичного Півдня утверджується в літературі метамодерного часу, нехай поезія залишається тим

міфологічним нарративом, що вибудовує оптику єднання зі словом і рідною землею.

У період катастроф така поезія здатна єднати роз'ятрені душі й лікувати їх.

*клятий вік
розливається чисте
цвітіння
в ріки чорної крові
тепер*

Зрештою, можна припустити, що душа суб'єкта поезії, котра так тонко відчуває онтологію світу, не раз переживала стан роз'ятреності. Проте сила землі допомагає відновитися, щоб іти далі.

І ця книжка утверджує нас у любові й прагненні жити.

Нехай поетичний голос Станіслава Новицького утверджується в силі, щоб зміцнювати наш дух у боротьбі зі Злом. Нехай слово буде правдивим, а дух нездоланим!

Дмитро Дроздовський,
Інститут літератури ім. Т. Шевченка НАН України

Зміст

- 4 Небесні топоси існування і глина землі
- 12 * * * *(і я побачу церкву)*
- 14 * * * *(пустка)*
- 16 * * * *(я бачив терикони Донбасу)*
- 18 Передмовчання
- 20 * * * *(шукаю у кожному)*
- 22 * * * *(дивно але це правда)*
- 24 * * * *(знову говориш сам із собою)*
- 26 * * * *(ти йдеш по цих вулицях)*
- 28 * * * *(мовчання як білий сніг)*
- 30 * * * *(тут де стародавній Галич)*
- 32 * * * *(повернення)*
- 34 * * * *(я народився)*
- 36 * * * *(знову верба зеленіє перша)*
- 38 * * * *(ти думаєш тебе запам'ятають)*
- 40 * * * *(поклич мене)*
- 42 * * * *(полин у степу)*
- 44 * * * *(вночі мені наснилась)*
- 46 * * * *(подивись на цей світ)*
- 48 * * * *(на твоїй вулиці)*
- 50 * * * *(ото з тобою де біла хвиля)*
- 52 * * * *(літо плаче пшеничним колоссям)*
- 54 * * * *(Південь)*
- 58 * * * *(туманна ніч)*
- 62 * * * *(закрий мені очі)*
- 64 * * * *(жінко)*

Spis treści

5 Niebiański topos istnienia i glina ziemi

- 13 * * * *(i zobaczę cerkiew)*
- 15 * * * *(pustka)*
- 17 * * * *(widziałem hałdy Donbasu)*
- 19 Przedmilenie
- 21 * * * *(szukam w każdej)*
- 23 * * * *(to dziwne ale to prawda)*
- 25 * * * *(znowu rozmawiasz sam ze sobą)*
- 27 * * * *(ty idziesz tymi ulicami)*
- 29 * * * *(milczenie jak biały śnieg)*
- 31 * * * *(tutaj ten starożytny Halicz)*
- 33 * * * *(powroty)*
- 35 * * * *(urodziłem się)*
- 37 * * * *(znowu wierzba zielenieje pierwsza)*
- 39 * * * *(myślisz że zostaniesz zapamiętany)*
- 41 * * * *(zawołaj mnie)*
- 43 * * * *(piołun w stepie)*
- 45 * * * *(w nocy mi się przyśniła)*
- 47 * * * *(spójrz na ten świat)*
- 49 * * * *(na twojej ulicy)*
- 51 * * * *(oto z tobą gdzie biała fala)*
- 53 * * * *(lato płacze kłosami pszenicy)*
- 55 * * * *(Południe)*
- 59 * * * *(mglista nocy)*
- 63 * * * *(zamknij mi oczy)*
- 65 * * * *(kobietko)*

- 66 * * * *(ліплені голови з попелу – споглядають)*
68 Біжи за вітрами
70 Питьма що постукала у двері
72 Будуємо глиняні хати
74 * * * *(Ви, напевне, з Карпат)*
76 Повернення
78 Білі яблука в садку
80 * * * *(Білою хвилию квилить замріяна хмара)*
82 * * * *(торкнувшись до плеча твого)*
84 * * * *(повертаєшся в село тільки у пам'яті)*
86 * * * *(Дайте землі хліба)*
88 Жнива
90 Повернення осені
92 * * * *(все рідше зустрічаю коней)*
94 Крицеве сонце
96 * * * *(озвавшись вітром)*
98 * * * *(втішаю себе це тільки за вікном)*
100 * * * *(зірви мені вербового листка)*
102 * * * *(напишу листа і забуду)*
104 * * * *(До тихих гір)*
106 * * * *(Хочу напитись води з криниці)*
108 * * * *(Думаєш горе як сіль на землі)*
110 * * * *(Почулась пісня це лиш пам'ять)*
112 * * * *(зустрітись з тобою)*
116 Я шукач

122 Шукач тиші

- 67 * * * (*rzeźbione głowy z popiołów – patrz*)
- 69 Biegnij za wiatrami
- 71 Ciemność co postukała do drzwi
- 73 Budujemy domy z gliny
- 75 * * * (*Ty jesteś na pewno z Karpat*)
- 77 Powrót
- 79 Białe jabłka w ogrodzie
- 81 * * * (*Białą falą kwili rozmarzona chmura*)
- 83 * * * (*dotykając twojego ramienia*)
- 85 * * * (*wracasz do wsi tylko we wspomnieniach*)
- 87 * * * (*Dajcie ziemi ziarno*)
- 89 Żniwa
- 91 Powrót jesieni
- 93 * * * (*coraz rzadziej spotykam konie*)
- 95 Stalowe słońce
- 97 * * * (*oswojeni wiatrem*)
- 99 * * * (*pocieszam się to tylko deszcz*)
- 101 * * * (*zerwij dla mnie wierzby liść*)
- 103 * * * (*napiszę list i zapomnę*)
- 105 * * * (*Do cichych gór*)
- 107 * * * (*Chcę napić się wody ze studni*)
- 109 * * * (*Myślisz że smutek jest jak sól ziemi*)
- 111 * * * (*Usłyszana pieśń to tylko pamięć*)
- 113 * * * (*spotkać się z tobą*)
- 117 Jestem poszukiwaczem

Stanisław Nowycki | Станіслав Новицький
Niebiańska glina | *Небесна глина*

© Copyright by Stanisław Nowycki, 2024

© Copyright for the Polish translation by Tadeusz Karabowicz

OKŁADKA Andrij Mentuch

REDAKCJA Mirosława Ostapiuk

SKŁAD I ŁAMANIE Tomasz Smółka – studioformat.pl

KOREKTA Zespół

ISBN 978-83-67843-46-1

WYDAWNICTWO narracje

DRUK elpil

Stanisław Nowycki – poeta ukraiński. Redaktor naczelny pisma literackiego „Siwacz”. Urodził się 27 grudnia 2000 roku we wsi Pawliwka pod Odessą. Autor tomów poetyckich „Frontalne szkło” («Фронтальне скло» 2022), „Przedmilczenie” («Передмовчання» 2022) ta „Z modlitewnika jesieni” («Із молитрвника осені» 2024). Jego utwory drukowane były w ukraińskiej prasie literackiej („Dzwin”, „Weża”, „Step”, „Hrim”, „Literaturny Czernihiv”), oraz w wydaniach literackich w Internecie.

Istotę dyskursu autora jest wzniosłość jego poezji. Twórcze porywy słowa i fascynację światem, należy postrzegać, jako szukanie odpowiedzi na pytanie o własną tożsamość w ukraińskiej literaturze współczesnej. Dzieło twórcy opiera się przecież na natchnieniu i darze bycia poetą.

Tadeusz Karabowicz

ISBN 978-83-67843-46-1

9 788367 843461 >